ЩО ЗАЛИШАЄ ПО СОБІ GILLETTE

(очима тих, хто вирушає знову)

«Клініка лікує пацієнтів. Спільнота турботи підтримує людей».

І. Що залишається

Я був у кімнаті відпочинку, тій, що відкрита для пацієнтів для пообіднього перепочинку, цигарки, розмови, — і для нас, супровідників, які чекали, щоб забрати своїх хворих додому.

Мені не було ніяково, але я був пильний: до того, як людина стає крихкою всередині хвороби, часто інвалідизувальної і безвихідної, хвороби, яка не дивиться ні на чий вік.

Там було п’ятеро чоловіків і одна жінка, усі сиділи в інвалідних візках. Вони обернулися до мене й почали розпитувати, скільки мені років, ким я працюю, чим займаюся, яке моє покликання; і зрештою захотіли знати, що я думаю про деякі питання політики й релігії та про кількох публічних осіб.

Їхні очі були згаслі, очі того, хто лише чекає, коли погасне світло. А я натомість, те саме світло, запалив його знову.

Це мій спосіб бути з людьми: змушувати їх усміхатися. Я не актор і не блазень клініки — лише людина, як багато хто, але не така звична, як хліб.

Потім вони попросили в мене історію. І тут я мушу бути чесним із читачем: та, яку я розповів, не була пристойним жартом, і я не розповів би її ніде більше. Але там, у тій кімнаті, дозвіл сміятися з того, що життя в них забрало, могли дати лише вони самі, самим собі. І вони попросили мене про це. Тож я переказую її такою, якою вона була, бо відчистити її до кінця означало б їх зрадити.

Дозвольте розповісти вам, — сказав я, — про чоловіка в інвалідному візку, без рук і без ніг, який одного дня відгукнувся на оголошення на сайті знайомств.

А якщо хтось не всміхнеться, додав я, то не моя провина: це лише означатиме, що сьогодні не його день.

Дуже багата жінка, уже в літах — років вісімдесяти, — з допомогою своєї сорокап'ятирічної племінниці шукала чоловіка. Але після всього, чого навчило її життя, вона мала чітке уявлення про те, якого чоловіка хоче: такого, що ніколи не підніме руки, такого, що сидить удома, і — скажімо так — чоловіка щедрих розмірів.

Хтось постукав у двері. Вона побачила перед собою цього чоловіка в інвалідному візку, без рук і без ніг, зате молодого й гарного, що прийшов за оголошенням.

Вона провела з ним співбесіду.

Вона хотіла чоловіка, який ніколи не підніме руки: а в нього не було рук. Перший пункт на його користь.

Вона хотіла його домашнім, спокійним: а він був без ніг, у своєму візку. Другий пункт на його користь.

І нарешті вона сказала йому, що хоче, аби він був добре обдарований. А він цілком серйозно відповів: «Пані... а чим, по-вашому, я постукав у двері?»

Тут п'ятеро чоловіків вибухнули сміхом і не могли зупинитися. Але жінка залишалася серйозною, незворушною. І вся моя увага звернулася до неї.

Для неї в мене не було другої версії, я нічого не підготував. Але мене осяяло: я сказав їй, що, якщо вона хоче, дам їй номер телефону того кандидата. Її очі засвітилися, вона всміхнулася і сказала: так, так.

Я виграв у неї усмішку. Я досяг своєї мети. Це було все, що залишилося від тієї миті, — і цього було досить.

Коли я виходив із закладу, усі питали мене, коли я повернуся і чи є в мене інші історії.

II. Епілог

Люди вірять, що залишається медична картка, рентгенівський знімок, терапія, яку треба продовжувати вдома, або номер телефону, нашкрябаний поспіхом на клаптику паперу.

Вони помиляються.

Коли людина виходить із закладу, вона не забирає з собою майже нічого з того, чим її лікували.

Вона забирає людей.

Вона забирає голоси.

Звички.

Коридори.

Розклади.

Обличчя, які тижнями чи місяцями відмірювали час її життя.

Медицина залишається в архівах.

Пам’ять іде іншою дорогою.

І саме про цю пам’ять я хочу говорити.

III. Сторінка автора

Цю працю ніхто не замовляв.

Її не продавали.

Її створено не з комерційною метою.

Її написано, щоб засвідчити цінність реабілітації, людської гідності та стосунків між людьми.

Єдина запитувана плата — символічний долар — не як оплата за працю, а як свідчення спільного зобов’язання перед культурою турботи, надії та відповідальності.

Ferdinando